

zwaar werken. Want Prof. Geesink legt niets ter perse of elke zin moet geslepen en nog eens overgeslepen zijn. Daarenboven ligt aan deze artikelen een enorme studie ten grondslag. Toch mocht hij dat weer niet al te zeer laten uitkomen. Wat is moeilijker dan wetenschap te populariseren? Deze artikelen verschenen later in 4 deelen, te zamen twee kloeke banden vormend. Totnogtoe is het zijn standaardwerk. Het werd en wordt zeer gewaardeerd. Men kende hem daarom den naam van christen-filosof toe. Reeds langen tijd is het uitverkocht. Op aucties betaalt men er thans meer dan het dubbele van den oorspronkelijken prijs voor. Het zal dan ook velen genoegen doen te vernemen, dat het spoedig herdrukt wordt.

Toen de hoofdartikelen van „De Heraut“ weer door Dr. Kuyper zelf geschreven werden, werd hem de „Leestafel“ toevertrouwd. Hoe hij die verzorgd heeft, weet ieder nog wel. Het was alles superieur werk. Fijne opmerkingen, artistieke inkleeding en kostelijke humor vormden de voorname elementen. Over 't geheel was hij sterker in zijn waardeering dan in zijn kritiek. Maar dat gaf aan zijn „Leestafel“ voor velen een sterke attractie. Hij was er steeds op uit om onthullende talenten te sparen. Trouwens, kritiek is nooit zijn fort geweest. Voor een predikant is er geen gemakkelijker hoorder dan hij. „Ach“, zegt hij dan, „als man van het vak weet je zelf wat er aan een preek vastzit“. Zelf maakt hij wel terdege verschil, maar als hij zijn oordeel uitspreekt wordt dat dadelijk verzacht door de meergemelde onvoldaanheid over zijn eigen werk. Komisch was het bijna te hooren, hoe hij preekcollege gaf. Toen Kuyper minister was geworden, namen de professoren om de beurt dit college waar. Stond het onder de hoede van Prof. Geesink, dan kwamen men er steeds genadig van af. De grondtoon van zijn kritiek was altijd deze: er zat heel veel goeds in en mijnheer, ik mag wel zeggen, ik heb uw preek aangehoord met stichting ook voor mijn eigen hart.

Zijn „Ethiek“ uit te geven is een van zijn liefste wenschen. De studenten hebben haar reeds in dikten en als zij eenmaal predikant geworden zijn, merken zij eerst recht, hoeveel zij daarvan hebben. Maar Prof. Geesink, niet tevreden over zichzelf, werkt die dikten gedurig weer om. Het moet nu tot den definitieven vorm komen. Daarop concentreert hij zijn arbeid. Vacantie neemt hij zoo goed als niet. Zijn „Ethiek“ moet af. En onlangs zeide hij mij, dat hij daarmee thans goed opschoot.

Gedurende zijn professoraat was hij eenmaal gedurende verscheiden weken non-actief. Hij had zich aan een operatie te onderwerpen. Als hij het over dien tijd heeft (niet alleen tot mij, maar ook tot anderen), pleegt hij te zeggen: „In zulke oogenblikken gevoel je het toch maar, dat het er om gaat: een armen zondaar en een rijken Christus. En dan vind ik zulk een troost in het woord van den Catechismus: dat mijn ziel nu dit leven van stonde aan tot Christus, haar hoofd, wordt opgenomen“.

Is het niet merkwaardig?

Aangetrokken door de praedestinatieleer van den monnik Gottschalk, zette hij de eerste wankelende schreden op het Calvinistische pad. En nu tegen zijn 70sten jaardag merkte hij op, dat hij die praedestinatie in heel zijn leven bevestigd zag. Hij heeft het zoo gaarne over de wonderleidingen Gods.

En als hij dan zoo gemoedelijk met u zit te praten, dan denkt zij onwillekeurig aan het psalmistenwoord: Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.

Hoe heerlijk, als het geloof levend is: de Heere leidt mij door Zijn raad.

Moge des Heeren raad den jubilaris nog lang op deze aarde leiden.

Moge hij nog lang met ons en onder ons arbeiden. Hoe intens leeft hij in onze Universiteit in.

Welk een passion de métier (hartstocht voor zijn ambt) komt nog dagelijks aan het licht!

Houde ons Gereformeerde volk hem in waarde.

De Huldiging.

De huldiging van Prof. Geesink zal D. V. Dinsdag 27 Mei plaats hebben in de Senaatszaal van de Vrije Universiteit, Keizersgracht 162.

Natuurlijk is die zaal niet groot genoeg om alle belangstellenden tegelijk te bevatten.

Daarom zal hij om drie uur gecompimenteerd worden door hen, die bij den universitatien kring betrokken zijn: Directeuren, Curatoren, Professoren, Studenten, enz.

Om vier uur wordt de gelegenheid opengesteld voor alle belangstellenden. Van vier tot vijf.

Een officiële publicatie zal in de pers verschijnen.

Wij schrijven dit op eigen gelegenheid met voorweten van het Comité.

Het Comité koestert nog een wensch.

Het zou gaarne naamkaartjes ontvangen van allen, die reeds een bijdrage zonden of nog zenden zullen.

Voor dit laatste is ook nog gelegenheid.

Doch niet lang meer.

De bijdragen moeten uiterlijk Maandag 26 Mei in het bezit zijn van Prof. Dr. C. van Gelderen.

Men sture hem ook de naamkaartjes.

Zijn adres worde hier nogmaals vermeld: Oranje-Nassaulaan 60.

Dichterlijke verbeelding in proza.

Ook de dichterlijke verbeelding houdt zich met onze „Reformatie“ bezig.

Vooraf komt dat uit in een artikel in het „Herformd Zondagsblad voor de provincie Friesland“.

De schrijver is blijkbaar niet op de hoogte.

En nu laat hij zijn dichterlijke verbeelding werken. Zoo schept hij een „Reformatie“-sage.

Alle onjuistheden aan te wijzen zou voor onze lezers vermoedelijk zijn.

Maar dit ééne staal van dichterlijke verbeelding in proza mag ik toch wel aanhalen:

De Schiller (!) van Gorinchem (!), en Prof. Buitendijk, met Prof. Hepp mede hooggeleerd aan de Vrije, hebben bij publieke mededeeling bedankt als redactieleden!!!!

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Het recht van staking.

IX.

In de vorige artikelen zijn eerst weergegeven de meningen van vooraanstaande mannen in onzen kring, en voorts is de vraag besproken, of de staking te rijmen is met het geloof in Gods voorzienig bestel. In het vorige artikel is gehandeld over het sociale gezag.

In den strijd tusschen Talma en Wielenga is nu de keuze, aan wiens kant wij moeten staan, niet moeilijk. Niet moeilijk, omdat de gansche quaestie tenslotte loopt over de beteekenis, die men hecht aan de woorden gezag en gehoorzaamheid. De strijd gaat niet over de vraag, of de apostolische vermaningen voor ons gezag heeft, want ik heb niet kunnen lezen, dat Talma dit ontkent. Wel verschilt hij met Wielenga e.a. hierin, in hoeverre de autoriteit van deze Schriftwoorden voor onze verhoudingen geldt, maar hij, en dat stem ik den heer Smeenk toe, doet niet te kort aan de goddelijke waardij van de apostolische uitspraken. Tenminste hier niet. Alleen wil hij er niet van weten, dat, evenals den slaven in Paulus' dagen, den vrijen arbeider gehoorzaamheid geboden is. Die arbeider heeft zich alleen te schikken naar de leiding van den patroon. Daarom moeten we binnen den kring van het arbeidscontract niet van gezag, maar van leiding spreken.

Daarop komt nu alles neer.

Dus op de beschouwing van het begrip gezag. Want praktisch zal Talma den patroon geen mindere zeggenschap toekennen, en van den arbeider geen mindere onderdanigheid eischen, dan zij, die wel spreken van gezag en gehoorzaamheid, al nemen de eersten theoretisch misschien ook een ruimer standpunt in. Hoe moet daarover nu geoordeeld? Talma zegt: het apostolisch gebod: in alles gehoorzaam, kan niet voor den vrijen arbeider gelden. Hij is slechts tot gehoorzaamheid verplicht binnen de grenzen van het contract, en daarom geldt dit apostolisch woord niet in letterlijk-autoritair zin voor hem. Wie het in dien zin gebruikt, doet de Schrift geweld aan, en speelt met de apostolische vermaning. Maar wat beteekent dit woord alles? Dit, dat in alle dingen, waarop de heer recht had, de slaaf onderworpenheid verschuldigd was. Nu had de heer op heel het leven van den slaaf recht, en daarom moest diens gehoorzaamheid onbeperkt zijn. Doch dien ruimen zin heeft het in alles thans niet meer. Wel beteekent het ook nu in alle dingen, waarop de patroon recht heeft, en ik zou niet weten, waarom in deze beduidenis Paulus, woord niet van kracht kan zijn voor onzen tijd.

De bezwaren van Talma zijn mij niet duidelijk. Waarom sluiten gezag en vrijheid elkaar op sociaal terrein uit?

Waarom past bij contracteële overeenkomst en bij leiding geen gehoorzaamheid? Laat ik even een voorbeeld noemen. Iemand, die in de bergen klimmen wil neemt een gids. Dien gids huurt hij. Die gids is dus zijn dienaar, maar toch leidt de gids hem op alle paden door het onbekende bergland. Aan die leiding moet hij zich ook onderwerpen, en doet hij dat niet, kiest hij de „vrijheid“ in plaats van de gehoorzaamheid aan een autoriteit, die sterker is dan menig andere, dan raakt hij straks het spoor bijster, en stort in den afgrond. Leiding en gezag zijn geen onverzoenlijke tegenstellingen. M.i. kent Talma aan het woord gezag een beteekenis toe, die te ong is. Gezag is zeggenschap hebben, en het zeggenschap in het bedrijf rust in de handen van den patroon. Medezeggenschap is, zelfs socialistisch als Prof. Bongers erkennen dit, een illusie. Afgedacht nog van allerlei meer principiële bezwaren, die er tegen kunnen worden ingebracht, zal het praktisch onuitvoerbaar blijken.

Zoo oordeelt ook Prof. Geesink over het sociale gezag.

Hij zegt over de tegenwoordige verhouding van heer en knecht:

Deze verhouding zelf dan wordt bepaald en ligt geheel binnen de grens van het contract.

Het gezag van den heer en de onderdanigheid van den knecht gelden slechts voor den duur en tot het doel van het contract, evenals daaruit volgen hun wederzijdsche rechten en plichten.

De heer heeft het recht om gezag te oefenen tegenover zijn knecht met betrekking tot het aanwenden van diens arbeidskracht op de wijze, die hij overeenkomstig acht met het doel waartoe hij hem in zijn dienst heeft genomen.

Door zijn inzicht en beleid heeft hij niet alleen stuur en leiding aan het arbeiden van zijn knecht te geven, dien arbeid te besturen, meer in den meest lettelijken zin heeft hij daarbij te regeren, zijn wil daarbij op te leggen aan zijn knecht.

Nu is het arbeidscontract wel een middel, waardoor de heer gezag over zijn knecht krijgt, een gezag waaronder deze zich vrijwillig stelt, doch daarmee heeft de knecht allermint dit recht om gezag te oefenen geschonken aan zijn heer.

De heer heeft dit recht niet ontvangen van zijn knecht.

Hij dankt het ook niet aan zijn meerdere vaardigheid en kundigheid waardoor hij, krachtens zijn meerdere vaardigheid en kundigheid, waardoor hij, krachtens zijn meerder beleid en inzicht, in staat is stuur en leiding te geven. Dit toch zou hem hoogersteens een zedelijk gezag verleen, maar nog geen gezag van rechtswege, want het laat zich denken, dat een knecht veel meer vaardigheid en kundigheid bezit in een vak, dan de heer, dien hij daarin dient.

Ook dankt de heer dit recht om gezag te oefenen niet aan zijn meerder bezit. Want wel is het bezit van geld en goed, van werkplaats en werktuigen een middel om te kunnen laten arbeiden en zich daarbij te doen dienen, doch het bezit van geld en goed geven op zichzelf den mensch geen recht, over een ander gezag uit te oefenen.

De eenige grond voor het gezag van den heer over zijn knecht, die uw denken bevredigt, is dan ook, dat God zelf met dit gezag den heer heeft bekleed.

Het is God, die den heer over zijn knecht gesteld heeft; in Zijn voorzienig bestel; door allerlei tusschenschakels, waar dat bestel in werkt, als: de wederzijdsche behoefte, het elkander ontmoeten, en eindelijk de wederzijdsche bewilling.

Het is God, die den heer door de hand zijns heeren te regeren.

Het is God, die den man bekleedt met het gezag over zijn gezin, over zijn huis, en daarom ook met het gezag over hen, die hem dienen in de plaats waar hij werkt, welke plaats niet anders is dan een uitbreiding, een verlengstuk van zijn huis.

Een gezag, dat hem dus in de plaats, waar hij met die hem dienen werkt, evenzeer als in zijn huis, van rechtswege toekomt: een gezag, dat ten doel heeft om, zooals wij boven reeds uitdrukten, de individueele willen van hen, die hem dienen, te maken en te houden tot één wil, die zich richt op het doel van den arbeid.¹⁾

En nu het recht van staking?

Is het nu geen ongehoorzaamheid den arbeid neer te leggen?

Neen, want deze gehoorzaamheid wordt beperkt en beheerscht door het contract, en wanneer nu aan den moreelen eisch van het contract niet wordt voldaan, wanneer het contract wordt gesaboteerd, wanneer, zooals een vorige maal is uiteengezet, onrecht wordt gepleegd, staat het in de vrijheid van den vrijen arbeider om geen werk te doen. Hij is vrijwillig gekomen, en in een noodtoestand, waarin alleen van staking sprake mag zijn, doet hij niet aan het gezag tekort, wanneer hij ophoudt met arbeiden. Er is voor hem alleen eisch tot gehoorzaamheid in zoverre hij zich aan het contract gebonden weet.

Meer zal ik er niet van zeggen.

Het is bijna gewaagd om tegenwoordig het stakingsrecht te vordedigen.

Ik doe het dan ook met den innigen wensch, dat onze menschen van dat recht alleen bij hooge, hooge noodzakelijkheid gebruik maken. Een staking blijft altoos ontzettend in zijn gevolgen, en de strijd in Twente doet zien, op welke wegen deze conflicten leiden. Toch kan ik, ondanks alle bezwaren, die tegen de staking zijn in te brengen, niet anders doen, dan op te komen voor het recht, dat de arbeiders hebben. Ik mag aan dat recht niet tornen, en kan het dus ook niet eens zijn met het volgende schrijven, dat ik dezer dagen ontving. Die brief luidt aldus:

Walserswaarde Heer!

Vergeef mij indien ik kort ben en weinig woorden ter introductie kies.

Ik doe dit om des tijds wille.

Mag ik me voorstellen als getrouw „Reformatie“-lezer en dus ook van uwe artikelenreeks, thans 't recht van staking.

Uw argumentatie in het laatst verschenen artikel VII brengt mij meer en meer tot de overtuiging dat staking van arbeid principieel ongeoorloofd is. Vandaar mijn vrijmoedigheid u mijne overwegingen te doen toekomen.

In den strijd tegen sociaal onrecht hebben wij niet alleen tijdelijk te zijn en te berusten in Gods voorzienig bestel, doch hebben we inderdaad ook positief het onrecht te bestrijden. Volkomen accoord.

Tot waar nu de strijd en waar begint de Christelijke berusting?

Ik geloof hier het criterium te vinden.

Uw conclusie voert tot strijd en laat weinig of geen plaats voor de geëschte berusting. Er is een bepaald geval sociaal onrecht. Daartegen dient ge-

¹⁾ Van 't Heeren Ordinantiën. Tweede Deel II blz. 63, 64.

streden
lijk-lun
heeft
haven.
Christel.
Dan
Heere
Gehes
een ges
De w
gotal M
De v
Zoeke
een co
Een v
ons da
Held
quon
Theo
Toch
artikele
Is he
quentie
Geve

De geach
Berusting
tusschen v
zijn of wer
samen gaa
volbrenging
wij worstel
de staking
ze toelant
vertrouwen
ook dit m
doen we oc
en beruste
Hiermede
Over he
nog afzond
reeds niet
onderwerp
der sociale

Er is no
der wijshe
Het groo
klaarhe
het denken
meester, d
zoekt te
tracht de g
gen tot een
heel.

In één w
monisme
Deze me
samen v
De verze
Zoodra
intelligibele
alle kanter
verstand a
In de na
tegenstellin

Als door
over elkan
het bestaan
dellijk ove
een gestad
het niet-zijn
tus (drang
staan van
bij het org
pingswerk

Maar het
elementen,
want hij z
toch telken
is. Het gro
veeleer in
eenigbaar
veel groote
want hij a
elementen
de nantrek

Welke is
rend, de a
Ligt er
heid ten g
dingen één
die alles te
Onder a
een reusac
langweken
geest, die
manifesteer
Hoe is h
verschillen
tot één lev
Aan dit
knaagd, zo
te kunnen
Descartes